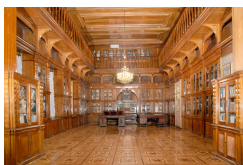

ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНИ Національний музей Засн. 1981 у Києві постановою РМ УРСР як Держ. музей літ-ри УРСР. Для відвідувачів відкритий 1986. Статус національного — від 1999. Розташ. на розі вул. Б. Хмельницького, № 11 і Терещенківська, № 1 у приміщенні пам'ятки архітектури кін. 19 ст. (арх. О. Шілле), де від 1871 діяв один із кращих приват. навч. закладів — [Галаґана Павла Колегія](#). Її гордість та окраса — фундам. бібліотека (1885 та 1886 тут працював *І. Франко*), мемор. приміщення якої збережено й відкрито для огляду (нині розгорнуто постійно діючу експозицію, присвяч. історії Колегії). Музей є провід. н.-д., культ.-осв., наук.-метод. центром літ. і літ.-мемор. музеїв України; збирає, зберігає, вивчає, пропагує в Україні та за її межами пам'ятки матеріал. і духов. культури, пов'язані з історією розвитку усної та писем. творчості українського народу. В експозиції висвітлено літ. процес на укр. землях від найдавніших часів до сьогодення. У фондах музею — понад 94 тис. од. зберігання (з них понад 6 тис. — цінні експонати). Серед реліквій — стародруки 17–18 ст.; прижиттєві видання творів *І. Котляревського*, *Т. Шевченка*, *П. Куліша*, *М. Костомарова*, *І. Франка*, *М. Драгоманова*; рукописи *Лесі Українки*, *М. Старицького*, *П. Тичини*, *М. Рильського*, *В. Симоненка*; особисті речі *Панаса Мирного*, *І. Нечуя-Левицького*, *Марка Вовчка*, *Г. Косинки*, *О. Гончара*, *І. Багряного*, *У. Самчука*, ін. визнач. діячів укр. культури; часописи та альманахи 19 — поч. 20 ст.; твори образотвор. і декор.-ужитк. мистецтва. Серед унікал. книг — «Ліствиця» *Іоанна Синайського* (рукопис кін. 16 — поч. 17 ст.), «Апостол» *І. Федорова* (Л., 1574), «Євангеліє учительне» (Кринос, 1606), список 1890-х рр. «Кобзаря» *Т. Шевченка*. Наук. співроб. музею постійно

працюють над оновленням експозиції: період історії укр. літ-ри 20 ст. поповнено матеріалами про репресов. та малознаних письменників, вилучених з літ. процесу 1920–30-х рр., письменників-дисидентів 1970–80-х рр. По-новому представлено мист. явище «шістдесятництво», вперше показано літературу еміграції та діаспори: доробок поетів «праз. школи», Нью-Йорк. групи, *Василя Барки*, *У. Самчука*, *І. Багряного*, *Д. Гуменної*, *Є. Маланюка* та ін. У музеї проводять літ. зустрічі, фестивалі культури, вручення літ. премій, презентації книжк. та період. видань, вечори за участі письменників, учених, художників, майстрів мистецтв; працюють Клуб шанувальників модер. літ-ри «Коло», Клуб вихід. дня, Клуб дит. письменників, літ.-мист. студія «Духовність української родини», муз. вітальня, школа народознавства, театр. вітальня, лекторій «Душа тисячоліть шукає себе в слові...» (імена, події, явища в літ-рі). Музей розробив і втілює понад 20 проектів та програм, зокрема «Вшануємо Тараса Шевченка», «Доля мови — доля народу», «Дзвони пам'яті» (про голодомори в Україні), «Слово і образ», «Живем надією і Богом» (духовні свята українського народу), «Мистецькі родини в духовному просторі України». Успішно діє розроблена науковцями програма «За духовне відродження України». У виставк. залах музею експонують літ. і мист. твори, що представляють не лише вітчизн. культуру, а й кращі світ. надбання. Заходи проводять у співпраці з провід. наук. установами, видавництвами, культур. центрами та громад. організаціями. Від 2006 виходить зб. «Національний музей літератури України: пошуки, дослідження, перспективи». Філія — Київ. літ.-мемор. музей-квартира *М. Бажана*. Ген. дир. — *Г. Сорока* (від 1999).

[Н. І. Бондар](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Літератури України Національний музей / Н. І. Бондар // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55767>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).